

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษานี้ครอบคลุมขั้นตอนวิธีการเก็บข้อมูล วิธีการประมวลข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเลือกสถานที่ทำการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย รวม 41 วิทยาลัย จากจำนวนทั้งหมด 45 วิทยาลัย (รายละเอียดของแต่ละวิทยาลัยได้ระบุไว้ในตาราง 1 และที่เหลืออีก 4 วิทยาลัย วิทยาลัยละภูมิภาคสำหรับทำการทดสอบแบบสอบถาม)

2. ประชากรในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ที่เข้าไปรับผิดชอบในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตทั่วทั้งประเทศทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดของแต่ละวิทยาลัยที่ศึกษาในแต่ละภูมิภาค ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการศึกษาแยกตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง
วษท.*กำแพงเพชร	วษท. ชุมพร	วษท. อุตรธานี	วษท. เพชรบุรี
วษท. ตาก	วษท. ระนอง	วษท. ขอนแก่น	วษท. ราชบุรี
วษท. นครสวรรค์	วษท. สุราษฎร์ฯ	วษท. อุบลราชธานี	วษท. กาญจนบุรี
วษท. พิจิตร	วษท. นครศรีฯ	วษท. นครพนม	วษท. สุพรรณบุรี
วษท. เพชรบูรณ์	วษท. พังงา	วษท. มหาสารคาม	วษท. ลพบุรี
วษท. สุโขทัย	วษท. กระบี่	วษท. ยโสธร	วษท. บางไทร(อยุธยา)
วษท. เชียงใหม่	วษท. สตูล	วษท. ร้อยเอ็ด	วษท. สิงห์บุรี
วษท. เชียงราย	วษท. ตรัง	วษท. นครราชสีมา	วษท. ชัยนาท
วษท. แพร่	วษท. สงขลา	วษท. ชัยภูมิ	วษท. อุทัยธานี
วษท. ลำพูน	วษท. พัทลุง	วษท. บุรีรัมย์	วษท. ฉะเชิงเทรา
วษท. พะเยา	วษท. นราธิวาส	วษท. ศรีสะเกษ	วษท. ชลบุรี
			วษท. สระแก้ว
รวม 11 แห่ง	รวม 11 แห่ง	รวม 11 แห่ง	รวม 12 แห่ง
จำนวน 55 ราย	จำนวน 55 ราย	จำนวน 55 ราย	จำนวน 60 ราย

หมายเหตุ : วษท. * เป็นคำย่อจาก วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 4 ภูมิภาค จำนวน 225 ราย ทำการเก็บข้อมูลเพียง 205 ราย สำหรับอีก 20 ราย ใช้ในการทดสอบแบบสอบถาม โดยสุ่มจากจำนวนวิทยาลัยในแต่ละภาค ภาคละ 1 วิทยาลัย ๆ ละ 5 ราย ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสงขลา เพชรบุรี ลำพูน และนครราชสีมา สำหรับผู้บริหารที่ทำการศึกษาในแต่ละวิทยาลัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการการศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายจัดการศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานการศึกษาและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรกิจศึกษา

3. เครื่องมือและการสร้างที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การสร้างเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) อุปกรณ์ที่สำคัญในการศึกษา คือ แบบสอบถาม (questionnaire) และคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ที่สังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรมทั่วประเทศ

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ในการปฏิบัติงานตามโครงการปฏิรูป การศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหารในการปฏิบัติงานตามโครงการปฏิรูป การศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั่วประเทศ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.2 การทดสอบเครื่องมือ

3.2.1 สร้างแบบสอบถาม (questionnaire) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำ

3.2.2 นำแบบสอบถามให้ผู้รอบรู้เฉพาะเรื่อง (subject matter specialists) ได้แก่ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 ท่าน ดังปรากฏชื่อในส่วนหน้า เพื่อช่วยตรวจสอบความ สมบูรณ์ ถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง และนักวิชาการจากสำนักงานหน่วยนิเทศอาชีว ศึกษาภาคใต้ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา คือ ท่าน ดร.รักเกียรติ แก้วจาง ผู้อำนวยการหน่วยศึกษา นิเทศอาชีวศึกษาภาคใต้ ตลอดจนทั้งคณะอาจารย์ที่เป็นผู้รับผิดชอบในโครงการฯ นี้จากวิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยีที่รับผิดชอบงานด้านนี้บางท่าน ได้แก่ อาจารย์เสริมศิริ กระสินธุ์ อาจารย์ สมศักดิ์ แพกร่มวง เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.3 การทดสอบความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถาม คือ เมื่อนำไปทดสอบ กับตัวอย่างของประชากรกลุ่มหนึ่งแล้วจะได้ผลคงที่เสมอ การทดสอบความเชื่อถือได้ของ แบบสอบถาม ใช้วิธีของ Cronbach อ้างถึงใน บุญเวียง ขจรศิลป์ (2533 : 166) ว่าแบบสอบถามที่ ดีจะต้องมีค่าความเชื่อมั่น มากกว่า 0.6 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบเครื่องมือของแบบสอบถามจากการ ศึกษาในครั้งนี้ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ซึ่งมี

ความเชื่อมั่นในระดับสูง (ดังแสดงในภาคผนวก ง) แสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

3.2.4 ทดสอบแบบสอบถามโดยทดสอบจากตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาภูมิภาคละ 1 แห่ง ๆ ละ 5 ชุด ทั้งหมด 4 ภูมิภาค จำนวน 20 ชุด ทั้งนี้ โดยการใช้การสุ่มตามเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (สุรินทร์ นิยมมางกูร, 2526 : 25) โดยอาศัยหลักความน่าจะเป็น (probability) ที่จะถูกเลือกของแต่ละหน่วยตัวอย่างที่กำหนดให้ซึ่งการเลือกดังกล่าวทำได้โดยการจับสลากรายชื่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั่วประเทศในแต่ละภาคทั้ง 4 ภูมิภาค โดยจับที่ละภูมิภาค จำนวน 4 ครั้ง และได้ตัวแทนสำหรับทดสอบแบบสอบถามซึ่งแต่ละหน่วยตัวอย่างมีโอกาสที่จะถูกเลือกได้เท่ากันผลจากการทดสอบแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา และมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 ดังแสดงในภาคผนวก ค

นอกจากนั้นได้ทำการแก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดบางประการของข้อคำถามนั้น ๆ ให้ชัดเจนก่อนจะนำไปสอบถามต่อไป

3.2.5 การวัดความคิดเห็น โดยการกำหนดระดับของคะแนนของคำตอบในแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ทำการวิเคราะห์โดยหาค่ามัธยฐาน คณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การกำหนดระดับคะแนนเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น ผู้ศึกษาได้ประยุกต์มาจากมาตรวัดทัศนคติของลิเคอร์ท (Likert Scale) เป็นบรรทัดฐาน วิธีการที่อาศัยหลักแนวคิดด้านการวัดผล การทดสอบ คือถือว่าทัศนคติทั้งหลายมีการแจกแจงอยู่ในลักษณะเป็นเส้นโค้งปกติ และใช้หน่วยเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัด จากการศึกษาเพิ่มเติมของลิเคอร์ท พบว่าค่าของหน่วยเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์นั้นเมื่อเทียบคะแนนที่วัดอันดับของการตอบสนอง (1, 2, 3, 4 และ 5) นั้นมีสหสัมพันธ์กันสูง (0.99) สามารถใช้แทนกันได้ ซึ่งคำถามประกอบด้วยความคิดเห็นหลาย ๆ ตัว แต่ละข้อมีคุณสมบัติค่าทัศนคติตามสากลตามระดับของความต่อเนื่องจากไม่เห็นด้วยอย่างมาก = 1 ไม่เห็นด้วย = 2 ไม่แน่ใจ = 3 เห็นด้วย = 4 และเห็นด้วยอย่างมาก = 5

เกณฑ์ในการแปลผลระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั่วประเทศ โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criteria) เป็นเกณฑ์ที่เอาค่าเฉลี่ยที่ได้จากเครื่องมือวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดของคะแนน กำหนดค่าเฉลี่ยเป็น 5 ช่วง แต่ละช่วงมีความหมายดังนี้ (ดัดแปลงจาก บัญชา สมบูรณ์สุข และอภิญา รัตนไชย, 2540 : 118-120)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยอย่างมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20	หมายความว่า	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40	หมายความว่า	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.60	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล จำนวนผู้บริหารทั้งหมดจากกองการเจ้าหน้าที่กรมอาชีวศึกษา เพื่อหาตัวเลขจำนวนผู้บริหารที่แน่นอน ซึ่งได้จำนวน 205 ราย จาก 41 วิทยาลัย โดยใช้ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่ม เพราะผู้บริหารที่ทำการศึกษามีจำนวนน้อย วิธีการดังกล่าวทำการวัดค่าต่างๆ จากทุกหน่วยที่มีอยู่ คือ กลุ่มผู้บริหารในแต่ละสถานศึกษาซึ่งมีสถานศึกษาละ 5 คน

4.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์มีการลงทะเบียนตอบรับเพื่อป้องกันการสูญหาย ซึ่งทำในช่วง 1 มกราคม 2543 – 31 มกราคม 2543 นอกจากนี้ยังมีการติดตามในกรณีที่บางวิทยาลัยฯ ไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ภายในเดือนมีนาคม 2543 แบบสอบถามทั้งหมดได้ส่งไปยังวิทยาลัยต่างๆ 41 วิทยาลัย ได้รับคืนมา 183 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.27 ของแบบสอบถามทั้งหมด เหตุผลน่าจะเนื่องมาจาก ผู้บริหารบางท่านต้องติดภาระราชการ ไปศึกษาดูงานต่างประเทศ ทำให้แบบสอบถามส่งกลับคืนมาไม่ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นธรรมดาของการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

5. วิธีประมวลผลข้อมูล

ก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากประชากรทั้งหมด
2. ตรวจสอบแบบสอบถามทุกชุด เพื่อดูความถูกต้องและความสมบูรณ์
3. จัดคำตอบเป็นกลุ่มเป็นหมวด รวมทั้งให้รหัส (code) คำตอบ
4. ใส่คำตอบจากข้อที่ 3 ลงในแผ่นรหัส (coding form) จนครบทุกชุด พร้อมกับทำคู่มือให้รหัส (coding book)

5. พิมพ์รหัสจากแผ่นรหัสดังกล่าวลงในแผ่นดิสก์ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ฉะนั้นข้อมูลจากแบบทดสอบถามทั้งหมดจึงอยู่ในแผ่นดิสก์ในรูปแบบของรหัส

6. ทำการประมวลผล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science)

6. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล มีการใช้สถิติเพื่อบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

6.1 สถิติพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

6.1.1 ค่าร้อยละ (percentage) ใช้ศึกษาข้อมูลทั่วไป เพื่อทราบถึงแนวโน้มของการกระจายหมวดหมู่ เช่น เพศ วุฒิการศึกษา

6.1.2 ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) ใช้หาค่าเฉลี่ยของตัวแปรประเภทช่วง เช่น อายุ อายุราชการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโครงการปฏิรูปการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อชีวิต โดยใช้สูตรที่อ้างอิงใน Norusis (1988 : 86) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางของข้อมูล

6.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นการวัดการกระจายของข้อมูลของความคิดเห็นในโครงการปฏิรูปการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อชีวิต ในแต่ละข้อ ว่าข้อมูลมีการกระจายออกจากกันมากหรือน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังจะช่วยให้เห็นลักษณะของข้อมูลชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

6.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อใช้ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ตัวแปรที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง (continuous)
- ข้อมูลแต่ละชุดเป็นอิสระต่อกัน (independent sample)
- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 ตัว เป็นแบบเส้นตรง (linear relationship)

6.2.2 การทดสอบแบบค่าไคสแควร์ (Chi-square test) ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่เป็นอิสระต่อกัน โดยตัวแปรทั้ง 2 อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ดังมีตัวแปรดังต่อไปนี้

- เพศ กับความคิดเห็นของผู้บริหาร
- วุฒิการศึกษาที่แบ่งเป็นกลุ่มกับความเห็นของผู้บริหาร

- ตำแหน่งหน้าที่กับความเห็นของผู้บริหาร
- ผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร
- ปัญหาในการเดินทางจากบ้านพักถึงวิทยาลัยกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร

- ความเหมาะสมของสถานที่ที่วิทยาลัยตั้งอยู่กับระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร

6.2.3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) ใช้วิเคราะห์แบบขั้นตอน (stepwise method) ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณเป็นข้อมูลอันตรภาคหรือประเภทอัตราส่วน เข้าสมการถดถอยเพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของผู้บริหารวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01

7. นิยามศัพท์

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ศึกษามีดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรมทั้ง 10 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดเตรียมและพัฒนาที่พักอาศัย การพัฒนาพื้นที่ทำกินของนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การทำโครงการของนักเรียน การสนับสนุนโครงการ การประกอบอาหารและรับประทานอาหาร การบริหารเงินอุดหนุน การฝึกอบรมวินัย และการฝึกความรับผิดชอบ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งในการศึกษานี้ จำแนกความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างมาก = 5, เห็นด้วย = 4, ไม่แน่ใจ = 3, ไม่เห็นด้วย = 2 และไม่เห็นด้วยอย่างมาก = 1

2. ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และผู้ที่ทำหน้าที่บริหารดูแลโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต หมายถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัย, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายจัดการศึกษา ฝ่ายบริการการศึกษา, ฝ่ายแผนงานการศึกษา และฝ่ายธุรกิจการศึกษา รวมทั้งหมด 5 คน ในแต่ละวิทยาลัย

3. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่ผู้บริหารจบชั้นสูงสุดตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ กพ. รับรอง เช่น จบปริญญาตรี โท หรือ เอก

4. ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง หน้าที่การงานที่ผู้บริหารรับผิดชอบอยู่ เช่น ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยในฝ่ายต่าง ๆ 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายจัดการศึกษา ฝ่ายธุรกิจการศึกษา ฝ่ายบริหารการศึกษา และฝ่ายแผนงานการศึกษา

5. อายุราชการในฐานะผู้บริหาร หมายถึง อายุของการทำงานราชการที่เริ่มทำหน้าที่ในฐานะผู้บริหารจนกระทั่งปัจจุบัน

6. เงินเดือนหรือผลตอบแทนที่ได้รับ หมายถึง เงินที่ราชการมอบให้เป็นค่าตอบแทนเป็นรายเดือน โดยไม่รวมเงินค่าสวัสดิการอื่น ๆ เช่น เงินประจำตำแหน่ง เงินเบี้ยเลี้ยง ฯลฯ

7. ระยะเวลาที่เข้าร่วมปฏิบัติงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต หมายถึง การเข้ามารับผิดชอบในโครงการนี้ โดยใช้ปีการศึกษาเป็นเกณฑ์ว่านานเพียงใด (โดยใช้หน่วยคือ เดือน และปี)

8. ความเหมาะสมของสถานที่ที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตั้งอยู่ หมายถึง สถานที่ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ที่ตั้งอยู่ใกล้ทางคมนาคม แหล่งน้ำ ชุมชน หรือจากศูนย์ราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

9. แรงจูงใจ หมายถึง ความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่เกิดขึ้นโดยแรงกระตุ้นจากความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และตามความมุ่งหมายที่ต้องการ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน